

Λεβεμτελης Διεθνές Νομισματικό Ταμείο

(Πηγή: *Wikipedia*)

Το **Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ)** είναι ένας διεθνής οργανισμός ο οποίος επιβλέπει το παγκόσμιο χρηματοπιστωτικό σύστημα παρακολουθώντας τις συναλλαγματικές ισοτιμίες και τα ισοζύγια πληρωμών και προσφέροντας οικονομική και τεχνική βοήθεια όταν του ζητηθεί. Το ΔΝΤ ιδρύθηκε στις 27 Δεκεμβρίου του 1945 στην Ουάσιγκτον, πρωτεύουσα των ΗΠΑ κατόπιν συνομολόγησης 39 Χωρών. Η ίδρυση του Οργανισμού αυτού είχε προπαρασκευαστεί κατά τη Διεθνή Νομισματική και Χρηματοδοτική Συνδιάσκεψη που συνήλθε στο Μπρέτον Γουντς, του Νιού Χαμσάιρ των ΗΠΑ, ενάμισι χρόνο πριν, από 1ης Ιουλίου μέχρι 22 Ιουλίου του 1944. Έδρα του Οργανισμού ορίσθηκε η Ουάσιγκτον ως πρωτεύουσα της χώρας με το μεγαλύτερο ποσοστό συμμετοχής.

Σκοποί του ΔΝΤ

Κύριος σκοπός του εν λόγω οργανισμού είναι η προώθηση της διεθνούς νομισματικής συνεργασίας μεταξύ των κρατών-μελών με ισόρροπη ανάπτυξη του διεθνούς εμπορίου. Για τον σκοπό αυτό προωθούνται συγκεκριμένα μέτρα, ή οσάκις κρίνεται αναγκαίο αποφασίζονται ιδιαίτερα μέτρα, μεταξύ των οποίων είναι:

- *Η ενιαία διαδικασία ομαλής προσαρμογής εκάστου κράτους μέλους στις συναλλαγματικές ισονομίες.*
- *Διεθνείς διαβουλεύσεις σε περιπτώσεις σημαντικών αλλαγών των ακολουθουμένων συναλλαγματικών πρακτικών.*
- *Επιβολές ορισμένων περιοριστικών συναλλαγματικών μέτρων και τέλος*
- *Άρση των παραπάνω περιοριστικών μέτρων κατόπιν διαπιστωμένης βελτίωσης οικονομικής θέσης του συγκεκριμένου κράτους-μέλους.*
-

Διοικητική διάρθρωση ΔΝΤ

Ανώτατο διοικητικό όργανο του ΔΝΤ είναι το λεγόμενο «**Συμβούλιο των Διοικητών**» στο οποίο εκπροσωπείται κάθε κράτος μέλος μ' ένα Διοικητή και έναν αναπληρωματικό για πέντε συνεχή έτη. Το Συμβούλιο αυτό συνέρχεται μία φορά ετησίως στη λεγόμενη "Τακτική Σύνοδο". Κατά τη διάρκεια της συνόδου αυτής εγκρίνονται τα πεπραγμένα του Οργανισμού, εκλέγονται νέοι διευθυντές, ενώ λαμβάνονται διάφορες αποφάσεις όπως π.χ. τυχόν αλλαγή ισοτιμιών, περί εισόδου νέων μελών, κ.λπ.

Ο Διοικητικός Διευθυντής του Συμβουλίου προΐσταται του Εκτελεστικού Συμβουλίου καθώς και όλου του προσωπικού του Οργανισμού.

Το Εκτελεστικό Συμβούλιο ασχολείται κυρίως με θέματα τρέχουσας φύσεως του Οργανισμού αφού για τα σημαντικότερα επιλαμβάνεται αυτό τούτο το Συμβούλιο των Διοικητών.

Συστήματα Διάχυσης Δεδομένων (DDS)

Το 1995 το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ) άρχισε να εργάζεται για τη δημιουργία προτύπων διάχυσης δεδομένων (data dissemination) με στόχο να καθοδηγήσει τις χώρες-μέλη του ΔΝΤ να δημοσιοποιούν στο κοινό τα οικονομικά τους στοιχεία. Η Διεθνής Νομισματική και Οικονομική Επιτροπή (ΔΝΟΕ) προσυπέγραψε τα πρότυπα, τα οποία χωρίζονται σε δύο συστήματα: το Σύστημα Διάχυσης Γενικών Δεδομένων (GDDS - General Data Dissemination System) και το Πρότυπο Διάχυσης Ειδικών Δεδομένων (SDDS - Special Data Dissemination Standard).

Το Εκτελεστικό Συμβούλιο του ΔΝΤ ενέκρινε τα SDDS και GDDS το 1996 και το 1997 αντίστοιχα, ενώ ακολούθησαν τροποποιήσεις οι οποίες εκδόθηκαν στον αναθεωρημένο "Οδηγό στο Σύστημα Διάχυσης Γενικών Δεδομένων" (Guide to the General Data Dissemination System). Το σύστημα απευθύνεται κυρίως σε στατιστικούς και στοχεύει να βελτιώσει πολλές πτυχές στα στατιστικά συστήματα των χωρών.

Μέλη του ΔΝΤ

Μέλη του ΔΝΤ γίνονται δεκτά μόνο ελεύθερες και κυρίαρχες χώρες. Το 2000 τα μέλη του ΔΝΤ αριθμούσαν 182 (χώρες). Στα συστήματα παρακολούθησης των οικονομιών, συνεισφέρουν στατιστικά δεδομένα χωρίς να είναι μέλη του ΔΝΤ, οι Παλαιστινιακές Αρχές, το Χονγκ Κονγκ όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα για την Ευρωζώνη και η Eurostat για όλη την ΕΕ.

Κριτήρια για ένταξη

Οποιαδήποτε χώρα μπορεί να ζητήσει να γίνει μέλος του ΔΝΤ. Η αίτηση θα εξεταστεί πρώτα από το Εκτελεστικό Συμβούλιο του ΔΝΤ, το οποίο θα υποβάλει έκθεση στο Διοικητικό Συμβούλιο του ΔΝΤ με εισηγήσεις. Οι εισηγήσεις αφορούν το μερίδιο που αναλογεί (quota) στο υποψήφιο μέλος, τον τρόπο πληρωμής της συνδρομής, και άλλους όρους και προϋποθέσεις για ένταξη. Αφού το Διοικητικό Συμβούλιο εγκρίνει την έκθεση, η αιτούσα χώρα οφείλει να λάβει τα απαραίτητα νομικά μέτρα σύμφωνα με τη δική της νομοθεσία ώστε να μπορέσει να υπογράψει τη σχετική συμφωνία με το ΔΝΤ και να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις της ως μέλος.

Το μερίδιο (quota) ενός μέλους του ΔΝΤ καθορίζει τη συνδρομή που πρέπει να πληρώνει, το βάρος της ψήφου του, την πρόσβαση σε χρηματοδοτήσεις από το ΔΝΤ, και το μερίδιό του σε Special Drawing Rights. Ένα μέλος δεν μπορεί μονομερώς να αυξήσει το μερίδιό του - η οποιαδήποτε αύξηση πρέπει πρώτα να εγκριθεί από το Εκτελεστικό Συμβούλιο. Για παράδειγμα, το 2001 δεν επιτράπηκε στην Κίνα να αυξήσει το μερίδιό της όσο επιθυμούσε, ώστε να παραμείνει στο επίπεδο της μικρότερης οικονομίας των G7 (Καναδάς). Έκτοτε, η συνεισφορά της έχει αυξηθεί μόνο ελαφρώς.

Από το 2006 διεξάγεται συζήτηση για αλλαγές στον τρόπο ψήφησης, ώστε να γίνεται πιο δίκαια.

Βοήθεια και μεταρρυθμίσεις

Η βασική αποστολή του ΔΝΤ είναι να παρέχει τεχνική και οικονομική βοήθεια σε χώρες που βρίσκονται σε πολύ δύσκολη οικονομική κατάσταση. Χώρες-μέλη που έχουν πρόβλημα με το ισοζύγιο πληρωμών μπορούν να ζητήσουν δάνεια και βοήθεια στη διαχείριση της εθνικής τους οικονομίας. Για να δοθεί η βοήθεια απαιτείται συνήθως από τις χώρες αυτές να προβούν σε μεταρρυθμίσεις (οι οποίες αναφέρονται σε μερικές περιπτώσεις ως "συναίνεση της Ουάσινγκτον"). Αυτές οι μεταρρυθμίσεις συνήθως απαιτούνται γιατί χώρες με σταθερή συναλλαγματική ισοτιμία μπορούν να δημιουργήσουν οικονομικές, νομισματικές και πολιτικές πρακτικές οι οποίες να οδηγήσουν οι ίδιες το σύστημα σε κρίση. Για παράδειγμα, χώρες με τεράστια ελλείμματα προϋπολογισμού, ανεξέλεγκτο πληθωρισμό, αυστηρό έλεγχο τιμών, ή ιδιαίτερα υπερτιμημένο ή υποτιμημένο νόμισμα διατρέχουν τον κίνδυνο να αντιμετωπίσουν στο μέλλον σοβαρό πρόβλημα με το ισοζύγιο πληρωμών. Έτσι, τα προγράμματα αυτά έχουν ως στόχο, να διορθώσουν τις συνθήκες που οδήγησαν στην οικονομική κρίση και όχι απλώς να χρηματοδοτήσουν την έλλειψη υπεύθυνης στάσης στα οικονομικά.

Όταν η βοήθεια συνίσταται από δάνεια, αυτά συνήθως δίνονται σε δόσεις, καθεμιά από τις οποίες δίνεται υπό την προϋπόθεση ότι έχουν επιτευχθεί συγκεκριμένοι στόχοι.

Επικρίσεις

Η προσέγγιση του ΔΝΤ έχει δεχτεί πολλές επικρίσεις. Σύμφωνα με πολλούς υποστηρικτές του ΔΝΤ, κάποιες από αυτές τις επικρίσεις είναι αποτέλεσμα του ότι οι περισσότεροι άνθρωποι δεν γνωρίζουν καλά τις λειτουργίες και τους στόχους του ΔΝΤ, και αυτό οφείλεται στην έλλειψη διαφάνειας εντός του ΔΝΤ, καθώς και στην περίπλοκη φύση του διεθνούς οικονομικού συστήματος γενικότερα. Οι εισηγήσεις για βελτίωση αυτής της κατάστασης περιλαμβάνουν τη μείωση των οικονομολόγων, οι οποίοι - πολλοί φοβούνται - ότι χρησιμοποιούν τις χώρες του αναπτυσσόμενου κόσμου ως πειραματόζωα. Από την άλλη, κάποιος φοβούνται ότι οι αλλαγές αυτές που προτείνονται εισάγουν θέματα που είναι περισσότερο πολιτικά παρά οικονομικά και τα οποία έχουν ήδη οδηγήσει σε οικονομικές κρίσεις. Σύμφωνα με τον Ούλριχ Μπεκ, το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο έχει ως πρωταρχικό στόχο την αποτροπή μια παγκόσμιας οικονομικής κρίσης.

Ο ρόλος των δύο οργανισμών του Μπρέτον Γουντς έχει αμφισβητηθεί από μερικούς από τα τέλη της ψυχροπολεμικής περιόδου. Οι επικριτές ισχυρίζονται ότι αυτοί που κατευθύνουν την πολιτική του ΔΝΤ εσκεμμένα στήριξαν καπιταλιστικές στρατιωτικές δικτατορίες που πρόσκεινταν φιλικά σε αμερικανικές και ευρωπαϊκές εταιρείες. Οι επικριτές ισχυρίζονται επίσης ότι το ΔΝΤ είναι σε γενικές γραμμές απαθές ή και εχθρικό στις απόψεις τους για δημοκρατία, ανθρώπινα δικαιώματα και εργατικά δικαιώματα. Η αντιπαράθεση αυτή έχει συμβάλει στη δημιουργία του κινήματος ενάντια στην παγκοσμιοποίηση. Άλλοι ισχυρίζονται ότι το ΔΝΤ δεν έχει αρκετή ισχύ για να δημοκρατικοποιήσει κυρίαρχα κράτη, αν και αυτό δεν εντάσσεται ούτως ή άλλως στους δεδηλωμένους στόχους του, οι οποίοι είναι να συμβουλευεί και να προωθεί την οικονομική σταθερότητα. Το επιχείρημα υπέρ του ΔΝΤ είναι ότι η οικονομική σταθερότητα αποτελεί πρόδρομο της δημοκρατίας.

Δύο επικρίσεις από οικονομολόγους είναι ότι η οικονομική βοήθεια δίδεται πάντοτε υπό διάφορες προϋποθέσεις (conditionalities), περιλαμβανομένων των Προγραμμάτων Διαρθρωτικής Προσαρμογής (Structural Adjustment Programs). Οι προϋποθέσεις, υποστηρίζεται, παρεμποδίζουν την κοινωνική σταθερότητα και επομένως και τους δεδηλωμένους στόχους του ΔΝΤ, ενώ τα Προγράμματα Διαρθρωτικής Προσαρμογής οδηγούν σε αύξηση της φτώχειας στις χώρες που δέχονται τη βοήθεια.

Κατά κανόνα, το ΔΝΤ και οι υποστηρικτές του είναι υπέρμαχοι της κεϋνσιανής προσέγγισης. Αυτό έχει ως συνέπεια ότι εκείνοι που ανήκουν στη σχολή σκέψης της προσφοράς (supply-side economics) διαφωνούν ανοικτά με το ΔΝΤ. Το ΔΝΤ υποστηρίζει συχνά την υποτίμηση νομισμάτων, την οποία η σχολή της προσφοράς θεωρεί ότι αυξάνει τον πληθωρισμό. Επίσης, συνδέουν την υψηλή φορολογία των προγραμμάτων λιτότητας με συρρίκνωση της οικονομίας.

Η υποτίμηση του νομίσματος συνιστάται από το ΔΝΤ σε κυβερνήσεις χωρών των οποίων η οικονομία βρίσκεται σε κακή κατάσταση. Οι οικονομολόγοι που δίνουν έμφαση στην προσφορά ισχυρίζονται ότι οι κεϋνσιανές πολιτικές του ΔΝΤ είναι καταστροφικές για την οικονομική ευημερία.

Από την άλλη, το ΔΝΤ μερικές φορές υποστηρίζει "προγράμματα λιτότητας", τα οποία συνεπάγονται αύξηση των φόρων ακόμη και όταν η οικονομία είναι αδύνατη, με στόχο να παρέχουν έσοδα στην κυβέρνηση για να αντιμετωπίσει το έλλειμμα προϋπολογισμού, κάτι που είναι αντίθετο με την κεϋνσιανή πολιτική. Αυτές οι πολιτικές επικρίθηκαν από τον Τζόζεφ Ε. Στίγκλιτς, πρώην οικονομολόγο και αντιπρόεδρο της Παγκόσμιας Τράπεζας, στο βιβλίο του *Globalization and Its Discontents*. Ο Στίγκλιτς υποστήριξε ότι, στρεφόμενο σε μια πιο νομισματική προσέγγιση, το ΔΝΤ δεν έχει πλέον έγκυρο στόχο, αφού σχηματίστηκε για να

παρέχει κονδύλια σε χώρες για να υλοποιήσουν κενσισιανή αποκατάσταση των πληθωριστικών μεγεθών.